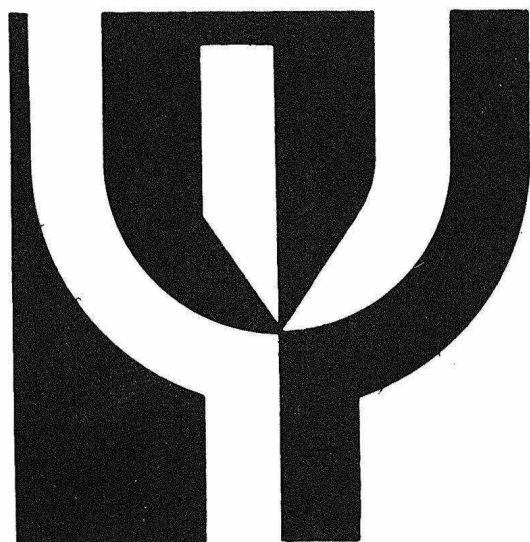

PSYCHOLOGICKÝ ÚSTAV ČSAV

BULLETIN PsÚ

Bibliografický zpravodaj

P R A H A

Č e s k o s l o v e n s k á a k a d e m i e v ě d
P s y c h o l o g i c k ý ú s t a v
P r a h a

B U L L E T I N

B i b l i o g r a f i c k ý z p r a v o d a j

č. 1

P r a h a 1 9 8 8

PUBLIKAČNÍ ČINNOST PRACOVNÍKŮ

PSYCHOLOGICKÉHO ÚSTAVU ČSAV

za rok 1987

OBSAH

I.	MONOGRAFIE	1
	A. Jediný autor	1
	B. Spoluautor	1
	C. Vedoucí kolektivu	2
	D. Vědeckokvalifikační práce	2
II.	SKRIPTA A UČEBNICE	3
	B. Spoluautor	3
	C. Vedoucí kolektivu	3
III.	SBORNÍKY	4
IV.	VĚDECKÉ STUDIE	4
	A. Ve sbornících	4
	B. V odborných časopisech	13
	C. V knihách	20
V.	VÝZKUMNÉ ZPRÁVY A STUDIJNÍ MATERIÁLY	24
	A. Výzkumné zprávy	24
	B. Studijní materiály	29
VI.	VĚDECKOPOPULÁRNÍ PRÁCE A ODBORNÉ ČLÁNKY	34
	A. Články	34
	B. Rozhlas a televize	35
VII.	RECENZE, OPONENTSKÉ A ZNALECKÉ POSUDKY, ZPRÁVY	36
	A. Recenze	36
	B. Oponentské a znalecké posudky	37
	C. Zprávy o vědeckých akcích, výročích	39
VIII.	REFERÁTY PŘEDNESENÉ NA VĚDECKÝCH KONFERENCÍCH A SEMINÁŘÍCH	40
	JMENNÝ REJSTRÍK	51

I. MONOGRAFIE

A. JEDINÝ AUTOR

1. KHOL, J.: Rozhodování v každodenní životní a řídicí praxi. Praha, Svoboda 1987. 268 s.

Řídicí činnost sestává z řešení konkrétních problémů, jež mají především povahu události. Práce informuje o podstatě, metodách a technologii řešení problémů tohoto typu. Zdůrazňuje **problematiku** vysvětlování / explanace / a interpretace jako rozhodující z hlediska efektivního řešení.

2. KOTÁSKOVÁ, J.: Socializace a morální vývoj dítěte. Praha, Academia 1987.

Práce je rozdělena na dvě části. V první teoreticko-metodologické jsou prezentovány nové poznatky a teorie o průběhu a determinaci socializace dětí, ústící v oblast morálního vývoje a vlastní koncepci tohoto procesu a dominantních činitelů. V druhé výzkumné části jsou stručně podány výsledky longitudinálního výzkumu socializace našich dětí a tří studií normativních /lokalizace kontroly, hierarchie významu matky, otce a učitele a určování morální zralosti osobnosti dětí/.

B. SPOLUAUTOR

3. HLAVSA, J. - LANGOVÁ, M. - Všetečka, J.: Člověk v životních situacích. Praha, Academia 1987. 205 s., 83 foto, 4 grafy, 6 schémat / tabulek /.

Studie koncipující teorii a psychologii životních situací. Definice, model, dimenze, přehled typů, dynamika situací, formy, situační útvary, kritéria pro identifikaci.

4. KODÝM, M. - BLAHUŠ, P. - HŘÍBKOVÁ, L.: K psychologii schopností a predikci senzomotorického výkonu. Praha, Academia 1987, 229 s.

Monografie zabývající se teoriemi schopností a výkonu s důrazem na systémový a psychometrický faktorový přístup. Shrnuje výsledky longitudinálního sledování v herních sportech z hlediska vyhodnocení jejich prediktability pomocí statistických metod, zvl. mnohonásobné regrese. Za prediktory byly zvoleny proměnné charakterizující rodinné poměry a výchovu, obecné motorické schopnosti a speciální sportovní schopnosti.

C. VEDOUCÍ KOLEKTIVU

5. KODÝM, M. a kol.: Psychologické aspekty vývoje osobnosti a utváření socialistického vědomí. Praha, Academia 1987.

Dílo je zaměřeno na utváření socialistické osobnosti a jejího vědomí při rozvoji aktivního společenského jednání. Výklad navazuje na marxisticko-leninské pojetí člověka a společnosti a na stěžejní díla sovětské psychologie. Práce shrnuje výsledky SPZV v 7. pětiletce.

D. VĚDECKOKVALIFIKAČNÍ PRÁCE

6. NOVÁČKOVÁ, J.: Vývojové determinanty školní úspěšnosti: ověření psychologických predikcí pomocí longitudinálního výzkumu. Kandidátská disertační práce. Praha, PsČ ČSAV 1987. 184 s.

Práce podává výsledky longitudinálního sledování 300 dětí ze sokolov. okresu, které byly vyšetřeny podle Plzeňského modelu předškolních prohlídek. Byl sledován jejich prospěch až do 8. třídy, jejich sociální adjustace v třídním kolektivu i výskyt problémového chování.

=====

II. SKRIPTA A UČEBNICE

B. SPOLUAUTOR

7. Bedrnová, E. - VELEHRADSKÝ, A.: Psychologie práce. Praha, Stát. pedagog. nakl. 1987. Učebnice pro střední odborné školy.

Předmět psychologie práce a její využití. Osobnost a činnost člověka. Pracovní podmínky. Užití psychologie v kádrové a personální práci. Výkonnost a výkon pracovníků. Osobnost vedoucího pracovníka a psychologické problémy řízení.

C. VEDOUCÍ KOLEKTIVU

8. LANGOVÁ, M. - KODÝM, M. a kol. : Psychologie činnosti a osobnosti učitele. Praha, Academia 1987. 139 s.

Publikace je celostátní vysokoškolskou příručkou pro studující filosofických a pedagogických fakult prezentující psychologickou analýzu činnosti učitele v podmínkách naší školy z hlediska úspěšnosti jeho výchovně vzdělávacího působení a analýzu těch stránek osobnosti učitele, které se promítají do jeho stylu řízení pedagogického procesu a sociálního styku s žáky.

9. LINHART, J. a kol.: Základy obecné psychologie.
2. vyd. Praha, SPN 1987. 686 s.

Učebnice objasňuje základní teoretické otázky obecné psychologie na podkladě nových výzkumných výsledků z hlediska principu dialektického materialismu. Publikace je zároveň důležitou prací o základních metodologických otázkách psychologie.

=====

III. SBORNÍKY

10. KODÝM, M. a kol.: Československá psychologie po 17. sjezdu KSČ. Sborník referátů na počest 65. výročí založení KSČ. Praha, Nakl. dopravy a spojů 1987. 112 s.

Sborník kolektivu autorů je věnován perspektivám a úkolům rozvoje psychologie po XVII. sjezdu KSČ. Pozornost je zaměřena na ideologickou práci, kvalitu poradenství, rozvoj osobnosti mladého člověka a jeho světového názoru, experimentální výzkum, na uplatňování interdisciplinárního přístupu v psychologii a na aplikaci psychologických poznatků v praxi.

=====

IV. VĚDECKÉ STUDIE

A. VE SBORNÍCÍCH

11. BLAHOŠ, P.: Methodological problems of latent variable models. In.: Acta Universitatis Carolinae Gymnica 23, 1987, č. 1, s. 25-37.

Metodologické otázky statistických modelů s latentními

proměnnými, zvl. faktorové analýzy. Klasifikace a zařazení faktorové analýzy mezi různé typy modelů. Interpretace latentních faktorů jako teoretických versus empirických pojmů ve vědě. Návrh definice nepřímé pozorovatelnosti latentní proměnné. Příklady z pedagogiky a psychologie, zvláště z měření schopností.

12. Krásničanová, H. - Brůžek, J. - BLAŽEK, V.: Antropometrie a reprodukční antropologie. In.: Sborník ze XVII. kongresu čs. antropologů /Širava, 10.-13.9.1985/. Bratislava 1987, s. 81-84.

Vytýčení směrů aplikace antropometrických metod v antropologickém výzkumu reprodukce člověka.

13. Hajniš, K. - Brůžek, J. - BLAŽEK, V.: Comparision of the development of skin fold thicknešs in Czech and Slovak children. In.: Sborník z XVI. kongresu čs. antropologů /Banská Bystrica, 5.-9.7.1982/. Bratislava 1987.

Vývoj tloušťky vybraných kožních řas se zaměřením na srovnání dat českých a slovenských dětí.

14. BLAŽEK, V. - Doležal, A. - Titlbachová, S.: Kategorie pánve žen podle vnějších pánevních rozměrů. In.: Sborník z XVI. kongresu čs. antropologů /Banská Bystrica 5.-9.7.1982/. Bratislava 1987.

Stručný popis kategorií žen stanovených klastrovou analýzou na základě vnějších pánevních rozměrů.

15. BLAŽEK, V. - Titlbachová, S. - Doležal, A.: Kategorie žen podle pánevních rozměrů - korelace a faktorová analýza. In.: Sborník ze XVII. kongresu čs. antropologů /Šírava, 10.-13.9.1985/: Bratislava 1987, s. 241-245.

Stručné shrnutí výsledků korelační analýzy a faktorových analýz kategorií žen stanovených klastrovou analýzou na základě vnějších pánevních rozměrů.

16. BLAŽEK, V. - Hajniš, K. - Brůžek, J.: Metodické sdělení k růstu mozkovny a obličeje. In.: Sborník ze XVII. kongresu čs. antropologů / Šírava, 10.-13.9.1985/: Bratislava 1987, s. 144 - 149.

Analýza výpovědní hodnoty různých způsobů popisu vztahu antropometrických dat na příkladu studia ontogeneze mozkovny a obličeje.

17. Hajniš, K. - Brůžek, J. - BLAŽEK, V.: Proměny šířkových poměrů trupu během dětství. In.: Sborník ze XVII. kongresu čs. antropologů / Šírava, 10. - 13.9.1985/. Bratislava 1987, s. 153 - 158.

Popis ontogenetických změn trupu čs. dětí se zaměřením na relativní šířkové poměry.

18. BLAŽEK, V. - Hajniš, K. - Brůžek, J.: Výskyt rutilismu u čs. dětí. In.: Sborník z XVI. kongresu čs. antropologů / Banská Bystrica, 5. - 9.7.1982/. Bratislava 1987.

Popis procentuálního zastoupení zrzavých vlasů v Československu a ontogenetických změn.

19. BLAŽEK, V. - Vančata, V. - Vančatová, M.A.: Význam studia chování primátů a člověka ve vztahu k prostředí. In.: Sborník ze XVII. kongresu čs. antropologů / Širava, 10.-13.9.1985/. Bratislava 1987, s. 12-16.

Rektor vztahů chování - prostředí - somatické znaky s poukázáním na význam etologických a psychologických poznatků pro antropologický výzkum.

20. Brůžek, J. - Hajniš, K. - BLAŽEK, V.: Změny proporcí délkových segmentů těla v dětství. In.: Sborník ze XVII. kongresu čs. antropologů / Širava, 10.-13.9.1985/. Bratislava 1987, s. 133-138.

Popis tělesné proporcionality na základě rozsáhlého antropologického výzkumu čs. dětí.

21. BOKOROVÁ, V.: Sociální role jako faktor v řízení sociálních procesů. In.: Teoretické konštanty a praktické uplatnenia sociálnej psychológie v spoločenskej praxi. Košice, Spoločenskoved. ústav SAV 1984, s. 198-205.

Studie ukazuje úlohu sociální role jakožto účinného nástroje organizace lidských činností a socializačního působení. Zdůvodňuje také užitečnost jasného obsahového vymezení klíčových společenských rolí v technicky rozvinuté společnosti.

22. Burgetová, J. - ŠVECOVÁ, M.: Vývoj české bibliografie v oblasti psychologie po roce 1945. In.: Česká bibliografie. Sv. 23. Praha, Státní knihovna 1987, s. 90 - 114.

Práce postihuje vývoj české bibliografie v psychologii od roku 1945 až po současnost. Sleduje hlavní trendy vývoje, shrnuje základní bibliografická díla a vyzvedává přínos čs. psychologických časopisů. V závěru se zabývá novými typy oborových bibliografií v souvislosti s automatizovaným zpracováním informačních pramenů a utvářením automatizovaných bibliografických bází dat.

23. KHOL, J.: Iracionalismus současného buržoazního myšlení a marxisticko-leninská psychologie. In.: Československá psychologie po XVII. sjezdu KSČ. Praha, NADAS 1987, s. 21-29.

Práce podává výklad iracionalistických tendencí v současném nemarxistickém myšlení a jejich vztahu k současnému mezinárodnímu dění a k vývoji metodologie společenských věd.

24. KODÝM, M.: Československá psychologie po 17. sjezdu KSČ. In.: KODÝM, M. a kol.: Československá psychologie po 17. sjezdu KSČ. Sborník referátů na počest 65. výročí založení KSČ. Praha, Vkl. dopravy a spojů 1987, s. 4-13.

Článek hodnotí výsledky čs. psychologie za 7. PLP a nastiňuje perspektivy a úkoly jejího dalšího vývoje v 8. pětiletce. Ze závěrů sjezdu vyplývají zásady

vědeckotechnického rozvoje, což pro psychologii znamená zvyšovat efektivnost vědeckovýzkumné práce, péči o výchovu a uplatnění kádrů, rozvíjet mezinárodní spolupráci a dbát o účinnou propagaci a adekvátní aplikaci výsledků vědecké práce v psychologické praxi.

25. KOTÁSKOVÁ, J.: Utváření mravního vědomí osobnosti v socialismu. In.: Kodým, M. a kol.: Psychologické aspekty vývoje osobnosti a utváření socialistického vědomí. Praha, Academia 1987.

Stať shrnuje marxistické přístupy k otázkám morálního vývoje v dětství a dospívání a prezentuje výsledky výzkumů zaměřených na tyto otázky v minulé pětiletce obsahující i výstupy do praxe / standartizovaná metoda pro diagnostiku úrovně morálního vývoje/ .

26. LINHART, J.: The complex Research on Man the Psychosocial Form of the Motion of Matter. In.: /Ed./: Towards a new Synthesis in Evolutionary Biology. Mlíkovský, J. - Novák, J.A. Praha, Academia 1987, s. 278-279.

Je podána koncepce komplexního výzkumu člověka a jeho výsledky z hlediska psychosociální determinace.

27. LINHART, J.: The Comprehensive Research on Man and the Humanisation of Technology. In.: Progressive Methods, Forms and Technical Means in Engineering Studies. Bratislava, Dom techniky ČSVTS 1987, s. 184-187.

Na podkladě výzkumů jsou objasněny základní aspekty humanizace techniky v socialistické společnosti.

28. LINHART, J.: Dialektika komplexního a elementárního v historickém přístupu k výzkumu člověka a vědomí. In.: Filozofické a metodologické problémy přírodních a technických věd. Praha, Ústav pro fil. a sociologii ČSAV 1987, s. 161-191.

Je podána analýza vztahů mezi elementárním a komplexním ve vědeckém poznání se zřetelem k diferenciaci a integraci věd. Autor dále analyzuje podmínku vzniku nových integračních soustav, např. soustavy věd o člověku a to z hlediska principu odrazu a činnostního přístupu.

29. LINHART, J.: The Origin and Development of Anticipation form the Biological and Psychological Point of View. In.: Leonovičová, V. - Novák, V.J.A. /Ed./: Behaviour as one of the main Factors of Evolution. Praha, Academia 1987, s. 303 - 315.

Je podána teoretická interpretace výzkumu anticipace u člověka. Je objasněn vztah anticipace k principu odrazu.

30. Man, Fr. - BLAHUŠ, P. - Hošek, V.: The development and validation of the Czech form of the Test Anxiety Inventory. In.: Advances in test anxiety research. Bergen, University of Bergen 1987, s.41-42.

Zpráva o faktorové struktuře proměnných charakterizujících testovou anxiozitu. Identifikovány dva faktory: "worry" a "emotionality", navzájem korelované.

31. MARTINKOVÁ, M.: K některým výsledkům sociálně psychologického výzkumu rodiny. In.: Teoretické konštantny a praktické uplatnenia sociálnej psychológie v spoločenskej praxi. Košice, Spoločenskoved. ústav SAV 1987, s. 117 - 122.

Příspěvek informuje o výsledcích výzkumu rozdělení autority v rodině, vlivu nesouladu mezi partnery na některé sféry rodinného soužití. Vzorek rodin - tzv. neproblémové české rodiny žijící ve městě /N=120/.

32. MOULISOVÁ, M.: Otázky úrovně rozvoje pracovních skupin a výzkum pracovních hodnot jejich členů. In.: Sociální psychologie v rozvinuté socialistické společnosti, Kroměříž 1984, s. 51-55.

Je referováno o některých otázkách úrovně pracovních skupin. Upozorňuje se na významnost hodnotových orientací členů pracovní skupiny v souvislosti s úrovní rozvoje skupiny. Jsou podány dílčí výsledky výzkumu pracovních skupin, týkající se pracovních hodnot.

33. MOULISOVÁ, M.: Výzkum prostředků sociálně psychologického působení pracovních skupin na jejich členy. In.: Teoretické konštanty a praktické uplatnenia sociálnej psychológie v spoločenskej praxi. Košice 1987, s. 105-109.

Příspěvek se zabývá vlivem různého druhu pracovních skupin na používané prostředky sociálněpsychologického působení v pracovních skupinách. Tyto prostředky působení se rovněž mění v závislosti na druhu pracovní situace.

-
34. NOVÁČKOVÁ, J.: Vztah školní zralosti, školního prospěchu a sociální adjustovanosti v třídním kolektivu. In.: Sborník referátů z XI. čs.-sov. semináře. Praha, ČSAV 1986, s. 343-352. /Vyšlo v r. 1987/.

Porovnáním extrémních skupin dětí zralých a nezralých před vstupem do školy a dětí s výborným a špatným prospěchem jsme získali výsledky svědčící o úzké propojenosti školní zralosti a školního prospěchu s faktory sociální adjustovanosti /zejména s faktorem dobré adaptovanosti a faktorem izolace/.

-
35. Sedlák, J. - Růžička, J. - VELEHRADSKÝ, A.: Odborní psychologové práce po XVII. sjezdu KSČ. In.: Československá psychologie po XVII. sjezdu KSČ. Sborník referátů na počest 65. výročí založení KSČ. Praha, NADAS 1987, s. 48-55.

Psychologické souvislosti vědeckotechnického rozvoje. Problémy užití psychologie v hospodářské praxi. Nové úkoly psychologie práce v sociálně ekonomickém rozvoji společnosti, v aktivizaci lidského činitele, intenzifikaci národního hospodářství.

36. VELEHRADSKÝ, A.: Zaměření činnosti oddělení sociální psychologie PsÚ ČSAV po XVII. sjezdu KSČ. In.: Československá psychologie po XVII. sjezdu KSČ. Sborník referátů na počest 65. výročí založení KSČ. Praha, NADAS 1987, s. 82-84.

Význam sociálně psychologického přístupu k psychologické problematice urychlení sociálně ekonomického rozvoje společnosti. Řešení psychologické problematiky řízení sociálních procesů jako hlavní úkol sociální psychologie. Dlouhodobý program činnosti oddělení sociální psychologie PsÚ ČS. V.

B. V ODBORNÝCH ČASOPISECH

37. BLAHUŠ, P.: K pojmu náhodná proměnná ve společensko-vědních aplikacích statistiky z hlediska teorie měření. Čs. Psychol., 31, 1987, č. 6, s. 572-582.

Metodologické otázky použití statistického pojmu náhodná proměnná v aplikacích při zpracování psychologických dat. Rozlišení různých typů psychologických proměnných z hlediska kvantifikace dat. Návrh obecné, tzv. reprezentativní definice usnadňující rozložení různých typů dat pro adekvátní statistické zpracování.

38. BLAŽEK, V. - Titlbachová, S. - Doležal, A.: Somatic differences among the categories of women determined through cluster analysis. Anthropologie, 25, 1987, č. 1, s. 81-85.

Popis somatických charakteristik a rozdílů kategorií žen stanovených klastrovou analýzou na základě vnějších pánevních rozměrů.

39. HLAVSA, J.: Vliv pohybu na rozvoj osobnosti.
Čs. psychologie, 31, 1987, č. 6, str. 551-571.

Teoretická metodologická studie; Argumentační aparát, dimenze /8/ a funkce /20/ pohybové činnosti významné pro rozvoj osobnosti, náměty pro realizaci.

40. CHALOUPKA, O. - Klusák, M. - KUČERA, M.: Psychologie a historiografie. Čs. psychologie, 31, 1987, č. 3, s. 207 - 218.

Stař diskutuje možnosti inspirování se psychologie historiografií v otázce:

1. historismu a práce s časem
 2. determinace psychologického faktu
 3. psaní psychologických textů.
-

41. KHOL, J.: Psychologické náměty v problematice nukleárního zbrojení. Čs. psychol., 31, 1987, č. 1, s. 65-71.

Článek informuje o scénářích relevantních k problematice vývoje nukleárního zbrojení a možnostech psychologie jejich ovlivnění.

42. KHOL, J.: Purkyňův portrét. Čs. psychol., 31, 1987, č. 1, s. 22-24.

Interpretace fotografických a výtvarných portrétů J.E. Purkyně.

43. KHOL, J.: Řešení problémů liniového řízení.
Moderní řízení, 1987, č. 4, s. 19-25.

Článek charakterizuje jednotlivé typy problémů řízení, jejich obsah a strukturu procesu jejich řešení.

44. KODÝM, M.: Važnějšíje rezultaty naučno- issledovatelskich rabot čechoslovackich psychologov v 7-oj pjatiletke.
Studia Psychologica, 29, 1987, č. 4, s. 257-265.

Autor se zabývá v článku současnými úkoly československé psychologie, které jsou orientovány na problematiku osobnosti, socialistické společnosti a socialistického vědomí.

45. KODÝM, M.: Výzkum schopností ve vztahu k teorii ustanovky. Československá psychologie, 31, 1987, č. 3, s. 174-177.

Aktuálnost studia schopností vyplývá z potřeb vědeckotechnického rozvoje. Marxistická psychologie zdůrazňuje nutnost analýzy struktury a geneze schopností. Přínosem je teorie ustanovky Uznadzeho gruzínské školy. Ustanovku lze považovat za podstatné vyjádření lidského subjektu, které zajišťuje stabilitu jeho činnosti. Podmínkou úspěšnosti této činnosti je určitá úroveň připravenosti, jež je inter i intraindividuálně proměnlivá. S tím souvisí problém diagnostiky schopností.

46. KODÝM, M. - ŠPAČEK, M.: Teorie ustanovky Dmitrije Nikolajeviče Uznadzeho. Čs. Psychol., 31, 1987, č. 3, s. 169-173.

Článek se zabývá životem a vědeckým přínosem gruzínského pedagoga a psychologa D.N. Uznadzeho /1886-1950/, obzvláště jeho teorií ustanovky, která se dialektickým chápáním vztahu fyzického a psychického postavila proti psychologii 20. let. Uznadze jako první mluvil o rozvoji psychiky a o stupních, které předcházejí vzniku vědomí. Ustanovka vyjadřuje změnu v pohotovosti subjektu k činnosti v důsledku vlivu objektivní situace. Teorie ustanovky se dál rozpracovává, od roku 1986 i na základě dvoustranné čs.-sovětské dohody.

47. KODÝM, M. - VELEHRADSKÝ, A.: Psychologické přístupy k urychlení sociálně ekonomického rozvoje socialistické společnosti. Teorie socialismu, 2, 1987, č. 4, s. 36-48.

Psychologie a sociálně ekonomický rozvoj. Psychologická problematika řízení sociálních procesů. Pracovní kolektivy a utváření socialistického vědomí pracovníků. Další rozvoj psychologické teorie a praxe.

48. KODÝM, M. - VELEHRADSKÝ, A.: Psychologické vědy při aktivizaci lidského činitele. Nová mysl, 1987, č. 10, s. 12-27.

Lidský činitel v sociálně ekonomickém rozvoji a význam psychologických věd při řešení problémů s ním spojených. Užití psychologie v socialistických zemích. Psychologická teorie jako východisko aktivizace lidského činitele. Aktuální požadavky společenské praxe na psychologii a možnosti jejich uspokojování. Další rozvoj psychologie v ČSSR a jeho podmínky.

49. KOTÁSKOVÁ, J.: Longitudinálne issledovanie formativnych ličnostnych charakteristik u dětěj. Vopr. Psichol. 1987, č.1, s. 51-57.

Článek shrnuje výsledky longitudinálního sledování směřující k teoretickým závěrům o změnách dominance určitého typu učení v předškolním věku a o různé hierarchii významu určitých sociálních vlivů pro vývoj osobnosti dítěte v průběhu ontogenese.

50. KOTÁSKOVÁ, J.: Longitudinální ověřování sociálních determinant vývoje osobnosti. Čs. Psychol., 31, 1987, č.6, s.539-550

Práce je metodologickou studií zaměřenou na průkaznost výsledků longitudinálních výzkumů s tématem formování osobnosti. Kombinace nomothetických a idiografických postupů odpovídající novým systémovým koncepcím osobnosti je demonstrována na zpracování a hodnocení vztahů mezi zjištěnými proměnnými v různém věku dětí, které by mohly odhalit kauzální závislost, individuální kontinuitu a prediktabilitu vývoje.

51. LANGOVÁ, M.: Pedagogická situace a osobnost pedagoga. Čs. Psychol., 31, 1987, č.5, s.391-401.

Teoretická studie zpracovávající pojetí pedagogických situací jako situací interpersonálního působení s akcentem na roli osobnosti pedagoga jako jejich řídicího činitele. V této souvislosti jsou analyzovány interpersonální vztahy pedagoga, jeho sociální percepce, očekávání, osobnostní vl. a zkušenosti s řešením ped. situací.

52. LINHART, J. - Turková, M.: Psychologické základy výuky elementárního počítání. Čs. Psychol., 31, 1987, č. 6, s. 507-520.

Autoři analyzují zdroje vývoje matematického myšlení žáků. Zde prováděné výzkumy potvrzují správnost předložené koncepce poznávacích procesů a učení. Na tomto podkladě zdůvodňují důležitost formativního přístupu.

-
53. MOULISOVÁ, M.: Vnitřní sociálně psychologická strukturovanost v pracovních skupinách. Čs. Psychol., 31, 1987, č. 5, str. 402-414.

Stať referuje o výsledcích výzkumu sociálně psychologických struktur / vztahujících se k chápání skupiny jako strukturovaného sociálního celku/, které byly nalezeny v pracovních skupinách. Byly to následující faktory: 1. vysoký pracovní a morální standart, 2. vztahy dobrého soužití ve skupině, 3. dobrý skupinový celek, 4. negativní jevy v pracovní skupině, 5. nátlaková struktura, 6. mimopracovní život skupiny jako celku. Byla navržena vazba mezi těmito strukturami a úrovní rozvoje pracovních skupin.

-
54. PETRŽELKA, Z.: K historii a teorii rozpoznávání a interpretace mimického výrazu emocí I. Čs. Psychol., 31, 1987, č. 5, s. 449-461.

V úvodu je obecně definován výraz a rozlišen mimický a fyziognomický výraz. Je doložen zájem o apelovou a komunikační funkci mimického výrazu již v předhistorickém období. Je rozlišena ekofyziognomika, kulturfyziognomika, patofyziognomika a patomimika. V chronologickém sledu je objasněn přínos jednotlivých autorů - počínaje Aristotelem až k zakladateli vědeckého studia výrazu Ch. Darwinovi a dále až k nejnovějším výzkumům multi-kauzálnípodmíněnosti mimického výrazu. Je také podán

kritický přehled metod výzkumu mimického výrazu emocí.

55. Prokopius, V. - LINHART, J. - Man, F.: Systémový přístup a jeho využití v psychologii. Čs. Psychol., 31, 1987, č. 5, s. 373-383.

Autoři objasňují filozofické základy systémového přístupu a vymezují jeho vztah k soudobému strukturalismu. Nově rozpracovávají problematiku vztahu mezi vývojovým a systémovým přístupem se zřetelem k různým druhům funkčních systémů v psychologii.

56. ŠÍPKOVÁ, E.: K problematice pracovních postupů při indexování dokumentu. Technická knih., 31, 1987, č. 11, s. 339-344.

Článek se zabývá procesem indexování dokumentů podle systematických selekčních jazyků. Na základě analýzy problematiky předkládá šest etap tohoto procesu. Výsledky práce s klasifikačními selekčními jazyky je možno využít i pro Rubrikátor MS VTI.

57. ŠPAČEK, M.: Některá pojetí interpretace slovesného textu. Čs. Psychol., 31, 1987, č. 3, s. 178-192.

Stař podává přehled různorodých pojetí interpretace textu. V první části jsou analyzovány hermeneutické přístupy, ve druhé přístupy objektivistické a ve třetí části se informuje o některých pojetích v sovětské vědě. Práce zohledňuje zejména psychologické aspekty jednotlivých pojetí a ukazuje závažnost sociopsychologické orientace v interpretaci textu.

58. VELEHRADSKÝ, A.: Teoretická východiska a úkoly sociální psychologie práce. Čs. Psychol., 31, 1987, č. 6, s. 499-506.

Základní teoreticko metodologická východiska sociální psychologie práce z hlediska jejího užití v působení na sociálně ekonomický rozvoj společnosti. Řízení sociálních procesů jako předmět sociální psychologie práce. Uplatnění sociální analýzy v této psychologické disciplíně. Základní úkoly sociální psychologie práce při aktivizaci lidského činitele.

C. V KNIHÁCH

59. BLAHUŠ, P.: Metody hodnocení motoriky. In.: Čelikovský, S a kol.: Antropomotorika pro studující tělesnou výchovu. 3.vyd. Praha, SPN 1987, s. 138-170.
60. BLAHUŠ, P.: Dodatek. Metody statistické analýzy výsledků. In.: Čelikovský, S. a kol.: Antropomotorika pro studující tělesnou výchovu. 3.vyd. Praha, 1987 SPN, s. 216 - 242.

V uvedených dvou kapitolách jsou uvedeny základy statistické teorie vyhodnocení motorických testů /jejich validity, spolehlivosti atd./ a základy statistického zpracování dat.

61. BLAHUŠ, P.: Pokus o syntetickou interpretaci faktorové analýzy. In.: Svoboda, B. a kol.: Tělesná výchova v systému výchovy a vzdělávání na školách všech stupňů. Praha, Univ. Karlova 1987, s. 255-260.

V uvedené kapitole se interpretují výsledky několika faktorových analýz provedených v různých věkových skupinách a na různých typech škol z longitudinálního výzkumu. Zpracovány analýzy proměnných z oblasti psychologie, fyziologie, motoriky, hygieny aj.

62. BOKOROVÁ, V.: Osobnost jako předmět a cíl pedagogické činnosti a socializace osobnosti. In.: Řízení spolupráce pedagogických pracovníků v procesu rozvíjení osobnosti žáka. / Pom. učební text/, Praha, UUVPP 1987, s.40-63.

Je objasněn psychologický obsah pojmu "osobnost" a jeho pedagogické souvislosti v podmínkách naší školy. Pozornost je zaměřena hlavně k sociálnímu rozvíjení osobnosti žáka a jsou uvedeny faktory, formy i základní mechanismy socializace osobnosti.

-
63. KODÝM, M - FITL, F.: Podmínky úspěšnosti práce učitele. In.: LANGOVÁ, M. - KODÝM, M.: Psychologie činnosti a osobnosti učitele. Praha, Academia 1987, s. 17-34.

Autoři pojednávají o některých aktuálních problémech v práci škol a učitelů. O problematice úspěšnosti učitele, kterou chápou jako soulad mezi požadavky společnosti a úrovní činnosti. Dále se zabývají sledováním psychických stavů jako vnitřních podmínek úspěšnosti práce učitele. Pro toto sledování byl použit dotazník SUPOS 8. Jeho jednotlivé komponenty postihují dynamiku aktuálních psych. stavů vůči dezintegrujícím účinkům, které ovlivňují úspěšnost.

-
64. LANGOVÁ, M. - KODÝM, M.: Činnost a osobnost učitele v podmínkách socialistické školy. In.: LANGOVÁ, M.-KODÝM, M.: Psychologie činnosti a osobnosti učitele. Praha, Academia 1987, s.7-16.

Autoři v tomto článku píší o tom, že problematiku pedagogické činnosti a osobnosti socialistického učitele můžeme řešit ze dvou aspektů: jednak z hlediska teorie situace. Problematika pedagogické situace se považuje za základní v přípravě budoucích učitelů. Autoři se dále zabývají otázkou čím se vyznačují pedagogické situace a řešením otázek činitelů pedagogické situace.

65. LINHART, J. - BRICHČÍN, M. - KODÝM, M.: Dovednosti a senzo-motorická regulace. In.: LINHART, J. a kol.: Základy obecné psychologie. 2. vyd. a rozšíř. vyd. Praha, St. ped. nakl. 1987, s. 479 - 503.

V kapitole jsou objasněny vzájemné vztahy v rozvoji dovedností a schopností teoretická východiska senzo-motorického učení, vytváření dovedností a regulace činnosti.

66. MAN, F. - KODÝM, M.: Motivační výcvik studentů učitelství. In.: LANGOVÁ, M. - KODÝM, M.: Psychologie činnosti a osobnosti učitele. Praha, Academia 1987, s. 101 - 112.

Autoři tento článek zaměřili na odstraňování strachu z neúspěchu v kontextu výkonově motivačního výcviku. V tomto článku je také podána stručná charakteristika a hodnocení efektivity programů podpory výkonové motivace v oblasti školství, dále stručná charakteristika a výsledky motivačních programů v ČSSR.

67. MAN, F. - KODÝM, M.: Příspěvek k motivační struktuře studentů učitelství. In.: LANGOVÁ, M. - KODÝM, M.: Psychologie činnosti a osobnosti učitele. Praha, Academia 1987, s. 88-100.

Ve článku autoři píší o analýze motivační struktury studujících učitelství. K této analýze autoři použili techniku Kleineho "Motivgitter", která byla speciálně přeložena a upravena pro naše studenty. Na základě analýzy situací, analýzy výpovědí a výsledků jsou zde interpretovány typy budoucích učitelů z hlediska jejich motivační struktury.

-
68. SEDLÁKOVÁ, M. - LINHART, J.: B. Poznávací procesy. I. Čití a vnímání. V. Znakové procesy a psychologie řeči. In.: LINHART, J. a kol.: Základy obecné psychologie. Praha, St. pedagog. nakl. 1987, s. 176 - 221, s. 299-325.

Kap. I. "Čití a vnímání" podává souhrn základních poznatků o průběhu i výsledcích vjemového zpracování skutečnosti poukazuje na funkci čivosti jakožto předstupně rozvoje vjemových aktivit. Teoretický výklad je obohacen analýzou experimentů. Základní jevy spjaté s procesem vnímání jsou definovány prostřednictvím odrazů a znaků jeho vývojových úrovní. - Kap. V. "Znakové procesy a psychologie řeči" začleňuje psychologický výklad řeči do studia znakových procesů; pojednává o funkcích znaku i jednotlivých koncepcích psychologicky orientovaného semiotického přístupu. Znak je chápán jako zvláštní případ odrazu. Výklad psychologie řeči je obohacen o psycholingvistický přístup.

69. SEDLÁKOVÁ, M.: B. Poznávací procesy. III. Pozornost. IV. Představy a obrazotvornost. In.: LINHART, J. a kol.: Základy obecné psychologie. Praha, St. pedagog. nakl. 1987, s. 267-298.

Kapitoly obsahují marxistický výklad dvou psychických funkcí - představivosti a pozornosti - a jim odpovídajících psychických procesů. Výklad je motivován didaktickými hledisky; obsahuje též stručný vývoj názorů na jevy, které jsou těmito procesy generovány, a kritický přístup k nemarxisticky založeným vysvětlením vzniku, ustavení a působení těchto jevů. Zpracování témat akcentuje též experimentálně založené práce, na jejichž základě byly jednotlivé vlastnosti studovaných jevů prokázány. Součástí výkladu je i začlenění probíraných jevů do kategoriálního systému marxistické psychologie.

=====

7. VÝZKUMNÉ ZPRÁVY A STUDIJNÍ MATERIÁLY

A. VÝZKUMNÉ ZPRÁVY

70. BOKOROVÁ, V.: Dialektika sociální regulace a psychické autoregulace /výzkumná zpráva/. Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987.-Strojopis.

Na základě teoretického rozboru i využití výzkumných dat jsou vyčleněny některé základní psychologické aspekty řízení sociálních procesů vzhledem ke zkvalitnění socializace člověka a objasnění obsah psychické autoregulace - zejména jejích motivačních složek. Jsou naznačeny možnosti cíleného rozvíjení psychické autoregulace osobnosti.

71. CHALOUPKA, O.: Vzájemné vztahy mezi účastníky společné činnosti a jejich generační determinanty. Obsahová průběžná zpráva o řešení subdílčího úkolu. Praha, Psychol. ústav 1987. 18 s.

Materiál shrnuje současný stav prací na plnění subdílčího úkolu IX-10-5/03-6 a prezentuje dosavadní výsledky teoretické práce i výzkumu.

72. KOTÁSKOVÁ, J.: Dlouhodobé vlivy různých socializačních podmínek na psychickou ontogenezi dětí a dospívajících Zpráva o SPZV IX-10-5/2-1 v průběžné oponentuře. Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987.

Zpráva shrnuje výsledky řešitelů dr. Nováčkové, dr. Myškové, dr. Švancary, dr. Koluchové a kol., dr. Kotáskové za první 2 roky 8. pětiletky.

73. KREJČÍ, P.: Psychologické aspekty změn řídicího subjektu v procesu sociálního rozvoje pracovního kolektivu. Dílčí studie k řešení subdílčího úkolu 9 DÚ SPZV IX-10-5/03, Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987.-Strojopis.

Charakteristiky rozvoje kolektivu. Specifické zvláštnosti kolektivu jako subjektu společné činnosti a subjektu řízení.

74. KUČERA, M.: Psychoanalýza v díle Georgese Politzera. Výzkumná zpráva. Praha, Psychol. ústav ČSAV, 1987. 81 s. - Strojopis.

Zpráva rozebírá jednu ze slavných předválečných kritik psychoanalýzy a její místo v současné francouzské diskuzi o vztahu mezi psychologií, marxismem a psychoanalýzou.

75. MARTINKOVÁ, M.: Změny v současné rodině a jejich působení na osobnost. Podkladový materiál k vypracování zprávy k oponentuře SPZV IX-10-5/3. Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987. 16 s. - Strojopis.

Příspěvek analyzuje úlohu sociální role v systému rodiny. Podává informaci o plánovaných výzkumech v rámci SDÚ a o průběhu plnění těchto úkolů.

76. MOULISOVÁ, M.: Změny pracovních hodnot a postojů k práci mladých pracovníků. Průběžná zpráva k řešení SDÚ IX-10-5/03-5. Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987. 17 s. - Strojopis.

Byl zhodnocen dosavadní postup práce na SDÚ a rozpracována klíčová témata tohoto úkolu.

77. NOVÁČKOVÁ, J.: Vliv školní zralosti na školní úspěšnost dětí. Výzkumná zpráva k průběžné opo-
nentuře úkolu SPZV IX-10-5/2-1. Praha, PsŮ ČSAV
1987. 11 s. - Strojopis.

Ověření validity screeningového postupu na vytypo-
vání dětí s rizikem školní neúspěšnosti, kdy jsou
aplikovány jednotné metody na celou relevantní po-
pulaci. Hodnoceno také metodou "hit rate" modelu.
Byla také potvrzena nosnost Kern-Jiráskova orien-
tačního testu školní zralosti jako dobrého scree-
ningového nástroje a jeho větší validita pro dívky.

-
78. SEDLÁKOVÁ, M.: Percepce a vyhodnocování stresové
situace v podmínkách nevhodného životního prostředí.
/Studie/ In.: Kebza, Vl.: Teoretická podkladová studie
úkolu IX-6-4/4-3 SPZV. Praha, Psychol. ústav ČSAV
1987. - Strojopis.

Stať je založena na kognitivních teoriích stresu;
středem pozornosti jsou vyrovnávací procesy a jejich
mentální reprezentace.

-
79. VELEHRADSKÝ, A.: Problémy psychologické analýzy
sociálních procesů. Dílčí studie k řešení sub-
dílčího úkolu č. 1 DŮ SPZV IX-10-5/03.
Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987. - Strojopis.

Specifikace psychologické problematiky sociálních pro-
cesů. Její zařazení v psychologickém poznatkovém
systému. Zaměření psychologické analýzy společné
činnosti jako zdroje sociálních procesů.

80. VELEHRADSKÝ, A. a kol.: Psychologické aspekty řízení sociálních procesů rozvoje mladých pracovníků v rodině a pracovním kolektivu. Zpráva o výsledcích první etapy řešení problematiky DŮ SPZV IX-10-5/03. Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987. - Strojopis.

Vymezení předmětu, cílů a metod výzkumu. Teoretická analýza problematiky. Možnosti užití psychologie v řízení sociálních procesů v rozvoji osobnosti a vědomí mladých pracovníků. Základní přístupy k optimalizaci řízení sociálních procesů.

81. VELEHRADSKÝ, A.: Psychologické problémy společné činnosti mladých pracovníků v řízení sociálních procesů. Dílčí výzkumná zpráva o řešení subdílčího úkolu DŮ SPZV IX-10-5/03. Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987. - Strojopis.

Vztah společné činnosti a sociálních procesů z psychologického hlediska. Subjektivizace a objektivizace osobnosti jako sociální proces. Sociální procesy objektivního řízení činnosti a rozvoje osobnosti pracovníků a pracovních kolektivů. Rozborová činnost v řízení sociálních procesů a společné činnosti.

82. VELEHRADSKÝ, A. a kol.: Řízení sociálních procesů rozvoje mladých pracovníků. Dílčí studie shrnující výsledky dosavadního řešení DŮ SPZV IX-10-5/03- Sociální determinace, sociální zprostředkovanost a psychická regulace společné činnosti mladých pracovníků. Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987. - Strojopis.

Zařazení psychologické problematiky řízení sociálních procesů do předmětu psychologie. Současný stav

a perspektivy jejího zkoumání. Sociální procesy v rodině a pracovních skupinách. Generační determinanty sociálních procesů. Subjekt jejich řízení. Psychologická analýza společné činnosti. Předpoklady vytváření psychologické koncepce řízení sociálních procesů.

B. STUDIJNÍ MATERIÁLY

83. BLAHUŠ, P. - HRUBÝ, J. - KVAPIL, J.: Automatizovaný výběr statistických metod analýzy psychologických dat - STROM. Cílový úkol. Praha, Psychol. ústav 1987 81 s.

Ucelená část dlouhodobého cílového úkolu "Automatizovaný výběr statistických metod analýzy psychologických dat - STROM " popisující rozsáhlý systém COSA / analýzy kovariančních struktur/ jak z hlediska jeho teoretického základu, tak z hlediska manipulace s jeho realizací na počítači. Systém je implementován na pracovišti PsÚ ČSAV na počítači IBM PC, IBM 370 ÚTIA ČSAV a VLSÚ při ÚFS ČSAV.

-
84. BOKOROVÁ, V.: Problematika psychické regulace se zřetelem k sociální determinaci. / Studijní materiál/ Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987.-Strojopis.

Je analyzována funkce psychiky a na základě toho i se zřetelem k praktickým požadavkům na psychologické poznatky je doložena adekvátnost a užitečnost integrativního pojmu "psychická autoregulace". Jsou hodnoceny různé koncepce psychické autoregulace

a uvedeny poznatky, jež přispívají k objasnění její ontogeneze v závislosti na sociálních vlivech. Závěrem jsou zdůrazněny možnosti cílevědomého využívání těchto vazeb v sociálním řízení.

85. CHALOUPKA, O.: Sociálně psychologické aspekty vzájemných vztahů mezi příslušníky odlišných generací v pracovní skupině. /Podkladový materiál pro expertýzu o současném stavu naší mládeže/
Praha, Psychol. ústav 1987. 8s.

Práce shrnuje zejména vlastním výzkumem dosažené poznatky o mládeži a jejích vztazích k jiným generacím. Soustřeďuje se na otázku rozdílů mezi tzv. mládeží a jedinci, kteří se subjektivně ke kategorii mládeže zařazují; postavení mládeže v pracovních skupinách a umísťování nekvalifikované mládeže v pracovním procesu.

86. CHALOUPKA, O.: Teoreticko-metodologická východiska řešení problematiky vzájemných vztahů mezi účastníky společné činnosti z aspektu jejich generačních determinantů. Praha, Psychol. ústav 1987. 33 s.

Práce shrnuje dosavadní poznatky o problematice mezigeneračních vztahů a formuluje teoreticko-metodologická východiska pro sociálně psychologickou analýzu v kontextu DÚ IX-10-5/03.

87. BLAŽEK, V.: Nástrojová činnost. Cílový úkol.
Praha, Psychol. ústav 1987.

Shrnutí teoretických východisek pojetí nástrojové činnosti se zaměřením na fyto-genetické, etologické a ontogenetické aspekty.

88. KEBZA, V.: Teoretické a metodologické problémy výzkumu imaginativních aktivit: Synopsis filozoficko-empirických výzkumných orientací. Cílový úkol. Praha, Psychol. ústav 1987. 51 s.

Studie analyzuje historické zdroje výzkumu imaginativních aktivit z pozic psychologie a některých dalších relevantních disciplín.

89. KHOL, J.: Výtvarný portrét jako interpretace osobnosti.
Bulletin PsÚ ČSAV 1987, 1, s. 38-54.

Práce podává výklad některých postupů výtvarné praxe k zobrazování osobnostních rysů-portrétování z psychologického hlediska.

90. MOTLOVÁ, D.: Specifické rysy psychiky žen.
Cílový úkol. Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987.
- Strojopis.

Práce obsahuje především sociálně psychologické determinanty odlišnosti psychiky žen. Využívá poznatků jak psychologických, tak i sociálně-psychologických výzkumů k problematice žen.

91. MOULISOVÁ, M.: Možnosti ovlivňování pracovních hodnot a postojů vybraných skupin mládeže prostřednictvím jejich pracovních skupin. Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987. 8 s. - Strojopis.

Bylo poukázáno na některé sociálně psychologické aspekty v pracovních skupinách, které mohou ovlivnit pracovní hodnotovou orientaci mladých pracovníků.

92. MOULISOVÁ, M.: Změny pracovních hodnot a postojů k práci mladých pracovníků. Teoreticko- metodologická východiska SDŮ IX-10-5/03-5. Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987. 17 s. - Strojopis.

Studie se zabývá teoretickými a metodologickými východisky SDŮ. Zaměřuje se zejména na otázky pracovní hodnotového zaměření, rozpracování problematiky společné činnosti, na otázky úrovně a rozvoje pracovních skupin a na problematiku mladých pracovníků.

93. PETRŽELKA, Z.: Psychologie výrazu a interpretace výtvarného portrétu. Bulletin PsŮ ČSAV 1987, č. 1, s. 18-37.

Analýza výrazu /zejména mimického výrazu/ ve vztahu k jeho zachycení ve výtvarném díle je podmíněna komplexním systémem společensky podmíněných vztahů: tvůrce - portrétovaný - portrét - vnímatel/interpret/ - prostředí. Studie se zaměřuje zejména na společenskou a sociálněinterakční podmíněnost interpretace výrazu výtvarného díla. V závěru jsou vymezeny nejčastější příčiny desinterpretčních chyb při vnímání a interpretaci výtvarného portrétu.

94. SEDLÁKOVÁ, M.: Mentální reprezentace uměleckého díla.
Bulletin Psychol. ústavu ČSAV 1987, č. 1, s. 2-17.

Stať je založena na využití poznatků kognitivní psychologie při studiu mentální reprezentace uměleckých děl. Psychologický výklad mentální reprezentace je podán na molární i molekulární úrovni. Ve funkci jednotky mentální reprezentace uměleckého díla je uvažován psychický obsah-sémantický význam. Jednotlivé roviny výstavby mentální reprezentace uměleckého díla obsahují sémantické i subsémantické významy, které jsou geneticky i funkčně odlišeny.

95. SEDLÁKOVÁ, M.: Pojetí semiotických procesů v díle Ch. Morrise a G.H.Meada. Cílový úkol. Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987. 24 s. - Strojopis.

Pojednání je založeno historicky; analýza je podroben vznik, vývoj a význam semiotického učení Ch. Morrise a G.H.Meada.

96. ŠVECOVÁ, M. - ŠÍPKOVÁ, E.: Zkvalitnění poskytování vědeckých informací v psychologických vědách. Problematika třídění a vypracování tezauru. Cílový úkol. Praha, Psychol. ústav ČSAV 1987. - Strojopis.

V práci byly předloženy možnosti zkvalitnění poskytování vědeckých informací v oblasti psychologie a navrženo optimální řešení používání kombinace jazyka klasifikačního typu s deskriptorovým selekčním jazykem. Práce přináší soupis lexikálních jednotek z oblasti psychologie.

VI. VĚDECKOPOPULARIZAČNÍ PRÁCE A ODBORNÉ ČLÁNKY

A. ČLÁNKY

97. KREJČÍ, P. - Vaníčková, D.: Společenskovědní výzkum v ČSAV pro praxi. Informační týdeník, 22, 1987, č. 4, s. 14-18.

Článek informuje o tom, jak společenskovědní úsek ČSAV reagoval na náročné úkoly vytýčené XVII. sjezdem KSČ pro 8. pětiletku a pro výhled do r. 2000. Pozornost je věnována náročnému programu zákl. výzkumu soustavněji zacílovanému na aktuální úkoly, konkrétním úkolům vytýčeným v akčních plánech pracovišť, neformálním závazkům zejména inspirovaným Pražskou výzvou.

-
98. KREJČÍ, P. - VELEHRADSKÝ, A.: Nikdo nesmí stát stranou. Mír, 1987, č. 11.

Stať pojednává o základních psychologických a pedagogických zásadách mírové agitace v podmínkách socialistické společnosti. Dodržování těchto zásad je předpokladem efektivního působení na pracovníky s cílem získat je pro aktivní účast v mírovém hnutí.

99. ŠÍPKOVÁ, E.: K problematice pracovních postupů při indexování dokumentu. Technická knih., 31, 1987, 11, str. 339-344.

Článek se zabývá procesem indexování dokumentů podle systematických selekčních jazyků. Na základě analýzy problematiky předkládá šest etap tohoto procesu. Výsledky práce s klasifikačními selekčními jazyky je možno využít i pro Rubrikátor MSVTI.

B. ROZHLAS A TELEVIZE

100. SEDLÁKOVÁ, M.: Ekologická psychologie.

Přednáška v rámci cyklu Encyklopedie moderního člověka. Čs. rozhlas, Praha, duben 1987.

Vznik, vývoj, předmět a metody ekologické psychologie.

101. SEDLÁKOVÁ, M.: Psychologie architektury.

Přednáška v rámci cyklu Encyklopedie moderního člověka. Čs. rozhlas, Praha, květen 1987.

Vznik, vývoj, předmět a metody psychologie architektury.

VII. RECENZE, OPONENTSKÉ A ZNALECKÉ POSUDKY, ZPRÁVY

A. RECENZE

102. KEBZA, V. /Rec./: Janoušek, J. a kol.: Aktivita, tvořivost a kooperace jako psychologické faktory vědecko-technického rozvoje. Praha, Univ. Karlova 1985. 415 s. In.: Čs. Psychol., 31, 1987, č. 2, s. 151-153.
-
103. KREJČÍ, P. /Rec./: Růžička, J. - Hüttlová, E. - Hrabětová, E.: Základy vědecké organizace práce. Praha, Svoboda 1986. 263 s. In.: Čs. Psychol., 31, 1987, č. 4, s. 359.
-
104. KOTÁSKOVÁ, J. /Rec./: Inilevich, D. - Gleser, G.C.: Defense Mechanism: their classification, correlates and measurement with the defense mechanisms inventory. Owosso 1986. In.: Čs. Psychol., 31, 1987, č. 3, s. 250-251.
-
105. KUČERA, M. /Rec./: T.A. van Dijk /Ed./: Handbook of Discourse Analysis. In.: Čs. Psychol., 31, 1987, č. 3, s. 251-253.
-
106. LANGOVÁ, M. /Rec./: Provazník, K. a kol.: Hygiena školní práce. Praha, Avicenum 1985. 167 s. In.: Čs. Psychol., 31, 1987, č. 2, s. 167.
-

107. ŠPAČEK, M./Rec./: Hoffmann, J.: Die Welt der Begriffe. Psychologische Untersuchungen zur Organisation des menschlichen Wissens. Berlin, VEB Dtsch. Verl. der Wissen. 1986. 172 s. In.: Čs. Psychol., 31, 1987, č. 3, s. 231-232.
-

108. ŠPAČEK, M./Rec./: Lilova, A.: Vvedeniije v obščuju teoriju perevoda. Moskva, Vys. škola 1985. 256 s. In.: Čs. Psychol., 31, 1987, č.3, s.250.
-

B. OPONENTSKÉ A ZNALECKÉ POSUDKY

109. BOKOROVÁ, V. - MARTINKOVÁ, M. - posudek: Stanovisko ke Zprávě o stabilitě rodiny a manželském a předmanželském poradenství.

Posudek a připomínky ke zprávě Min. práce a sociálních věcí - 1987.

110. HLAVSA, J. - posudek: Anketa expertů o dlouhodobém rozvoji kultury v Praze. Praha, Kulturní dům hl. města Prahy. 1987.
-

111. HLAVSA, J. - posudek: Anketa expertů o výtvarné výchově pro organizaci INSEA. Praha 1987.
-

112. HLAVSA, J. - posudek: Dotazník předpokladů k tvůrčí činnosti ve vědě. Pro vědecké aspiranty. Praha, Institut výchovy kádrů ČSAV 1987.
-
113. HLAVSA, J. - posudek: Expertiza o potenciálu osobnosti. Brno, Ústav ekonomiky a řízení nevýrobní sféry 1987.
-
114. NOVÁČKOVÁ, J. - posudek: Antalová, J. - Veliká, A.: Školská úspěšnost psychoemocionální adaptovanost "předčasné" zaškolených dětí v podmínkách nové výchovno-vzdělávací soustavy. Bratislava, VÚDPaP 1986. Oponentský posudek závěrečné zprávy výzkumu RŠ-V-04/07 - 04 /R-458/. Praha, PsÚ ČSAV 1987. 4s.
-
115. SEDLÁKOVÁ, M. - posudek: J. Förster: K dějinám české umělecké literatury na přelomu 19. a 20. století. In.: Čs. Psychol., 31, 1987.
-
116. SEDLÁKOVÁ, M. - posudek: J. Förster: K dějinám české psychologie na konci 19. století. /Doznívání herbartismu/. In.: Čs. Psychol., 31, 1987.
-

117. SEDLÁKOVÁ, M. - posudek: Kategoriální systém psychologie a postavení schopností. In.: Čs. Psychol., 31, 1987.

118. VELEHRADSKÝ, A. - posudek: Baranov, P. - Sedlák, J. - Nopp, I.: Metodologie a praxe rozpracování a zvyšování kvalifikace v oblasti mez. prac. vztahů. Praha 1987.

119. VELEHRADSKÝ, A. - posudek: Buchtová, B.: Zdravotně psychologická intervence zaměřená na přípravu pracovníků na stárnutí a stáří v podmínkách průmyslové praxe. /Disertační práce/ Praha 1987.

120. VELEHRADSKÝ, A. - posudek: Ezr, E.: Sociální politika v dopravě. Praha 1987.

C. ZPRÁVY O VĚDECKÝCH AKCÍCH, VÝROČÍCH

121. KHOL, J.: Informace o činnosti profesní skupiny "Psychologové za mír". Čs. Psychol., 31, 1987, č. 1, s. 73-76.

Práce podává soupis výzkumných úkolů členů profesní skupiny Psychologové za mír z Psychologického ústavu ČSAV.

122. KHOL, J.: Zpráva o konferenci "Sociálně-psychologické příčiny a efekty závodů v nukleárním zbrojení". Čs. Psychol., 31, 1987, č. 1, s. 71-73.

Práce podává obsah jednání a písemných podkladů mezinárodní konference, kterou uspořádala v Budapešti Maďarská akademie věd ve spolupráci s organizací SANA a anglickou profesní skupinou "Psychologové za mír".

-
123. KODÝM, M.: Dvacet let Psychologického ústavu ČSAV. Čs. Psychol., 31, 1987, č. 6, s. 489-498.

Autor se v článku zabývá historií Psychologického ústavu ČSAV v Praze od jeho založení až po současnost. Uvádí i perspektivní úkoly ústavu. Profilující problematikou vývoje čs. psychologie se stávají psychologické zákonitosti činnosti subjektiva jeho rostoucí úlohy při výstavbě rozvinuté socialistické společnosti.

VIII. REFERÁTY PŘEDNESENÉ NA VĚDECKÝCH KONFERENCÍCH

A SEMINÁŘÍCH

124. BLAHOŠ, P.: Vývoj metod faktorové analýzy a přehled nejnovějších. Ref.: Mezioborový seminář "Faktorová analýza a příbuzné metody", ČSVTS a Čs. psychol. společnosti. ČSAV. Praha, 10.11.1987.

Přehled dosud používaných metod faktorové analýzy a nejnovějších modelů kovariančních struktur. Hlavní způsoby použití. Metodologické otázky správné aplikace.

125. Hajniš, K. - BLAŽEK, V. - Brůžek, J.: Dependence of body weight on the subcutaneous fat thickness during childhood. Ref.: 2nd Symposium Methods of Functional Anthropology, Praha, 7.-10.9.1987.

Posouzení závislosti tělesné hmotnosti na množství podkožního tuku na základě rozsáhlého antropologického výzkumu čs. dětí.

126. BOKOROVÁ, V.: Psychická autoregulace v rozvoji osobnosti a její aktivity. Ref.: 13. psychologické dny, Olomouc 1987.

V referátu je vymezen pojem psychické autoregulace, její různé aspekty a úrovně. Rozvoj vědomé psychické autoregulace je předpokladem i výsledkem rozvíjení aktivit člověka. Jsou uvedeny některé sociální podmínky tohoto rozvíjení, jak je odkrývá psychologický výzkum.

127. HLAVSA, J.: Potřeby, principy a metody rozvoje osobnosti. Ref.: Mezinárodní setkání "Mládež a vědecko-technický pokrok" pořádané výborem č. 34 pro sociologii mládeže Sociologickou asociací ve Varně /BLR/. 1987.

Koncepce rozvoje osobnosti v socialistické společnosti, psychologický přístup k principům tohoto rozvoje, rozvojové programy.

128. HLAVSA, J.: Rozvoj osobnosti jako tvorba.
Ref.: Seminář SPZV IX-6-3, Stará Turá FFUK Bratislava.

Shody tvůrčího a sebeutvářecího procesu, rozdíly společenské a individuální, požadavky na rozvoj osobnosti.

129. HLAVSA, J.: Světový názor a psychologie umělecké osobnosti. Ref.: Světový názor a umělec social. epochy. Konference ke 40. výročí JAMU v Brně.

Charakterizace osobnosti, postavení světového názoru v její struktuře, postavení umělecké osobnosti ve společnosti, její životní situace.

130. HLAVSA, J. - HRÁBKOVÁ, L.: K problematice tvořivosti a talentu. Ref.: Rozšířené zasedání vědeckého kolegia pedagogiky a psychologie. Praha, 30.9.1987.

V referátu uvedeny základní poznatky vztahující se k problematice výběru a rozvoji talentu.

131. CHALOUPKA, O.: Mezigenerační vztahy v pracovní skupině se zaměřením na postavení mladých pracovníků. Ref.: Seminář řešitelů HÚ IX-10-5. Praha, Písnice 1987.

Informace o postupu prací na SDÚ a prezentace základních výsledků vlastního výzkumu problematiky mezigeneračních vztahů v pracovních skupinách.

132. CHALOUPKA, O.: Reflexe mezigeneračních vztahů v pracovní skupině. Ref.: XIII. psychol. dny. Olomouc 1987.

Referát prezentoval výsledky první části vlastního výzkumu zaměřeného na problematiku mezigeneračních vztahů v pracovní skupině, který sledoval otázku, zda mezi vícerozvinutými a méněrozvinutými skupinami existují rozdíly v reflexi vzájemných vztahů mezi členy těchto skupin jako vztahů mezigeneračních.

133. KODÝM, M.: Kategoriální systém psychologie a postavení schopností. Ref.: Seminář k 70. výročí narození J. Linhartu. Praha, 16.12. 1987. 12 s.

Autor předkládá návrh kategoriálního systému psychologie, jehož teoretické propracování umožňuje integrovaně pohlížet na psychické jevy, ukázat místo každého z nich v systému ostatních a upřesnit předmět psychologie a na vztahy schopností k dalším vlastnostem osobnosti, zejména k tvořivosti.

134. KODÝM, M.: Úsilí sovětských psychologů o zvýšení ideologické úrovně psychologie. Ref.: Konference "70 let VŘSR". Praha, Pedag. fakulta UK, 26.11. 1987.

Ve stati jsou uvedeny teoretické přínosy sovětských psychologů při rozvoji marxisticko-leninské psychologie za uplynulých 70 let od VŘSR do současnosti. Sovětská psychologie vždy významně inspirovala rozvoj psychologie na celém světě, zejména v socialistických zemích. Marxisticko-leninská psychologie

plní významné společenské funkce včetně funkce ideologické. Tím vytváří předpoklady pro optimální řízení procesů utváření socialistického vědomí, vědeckého světového názoru a výchovu všestranně harmonicky rozvinuté osobnosti.

135. KOTÁSKOVÁ, J.: Význam psychického zrání v ontogenezi dítěte v návaznosti na sociální a kulturně historické podmínky. Ref.: Národní muzeum, Praha, 8.6. 1987.

Přednáška pro NM v Praze, jejíž abstrakt bude otisknut v Bulletinu čs. antropologické společnosti.

136. KREJČÍ, P.: Sociálně psychologické problémy zvyšování účasti pracujících na řízení. Ref.: 13. psychologické dny, Olomouc 1987, 8s.

Na základě vyhodnocení některých poznatků o tzv. participaci jsou charakterizovány některé problémy zvyšování účasti pracujících na řízení u nás. Pozornost je věnována specifikům daným odlišnými společenskými cíli v kapitalistické a socialistické společnosti.

137. KREJČÍ, P.: Využití metody "analýzy silového pole" pro zefektivnění práce v redakci. Ref.: "Tvůrčí proces v žurnalistice", Praha ÚTPŽ KU, prosinec 1987 6 s.

Stručný popis diagnostické metody "analýzy silového pole" s praktickou ukázkou její aplikace na práci malé redakce známého časopisu pro mládež. Popis umožňuje použití i na dalších pracovištích pro různé účely.

138. KUČERA, M.: Pojem "příklad" v běžné a odborné řeči vychovatele. Ref.: "Interpretační procesy", Praha, 1.-5.6.1987. 15 s. - Strojopis.

Referát ilustruje interpretační směr v psychologii /založený Diltheyem/ prostřednictvím srovnání pojetí nápodoby /"příklad"/ v novinovém tisku o mládeži av odborném pedagogicko-psychologickém textu.

139. LINHART, J.: Cognitive processes and creative thinking. Rfe.: XXI. Interamerický kongres psychologie. Havana, 29.6.-3.7.1987.

Je zdůvodněna nezastupitelná úloha tvořivého myšlení ve vývoji rozvojových zení. Je analyzován vztah tvořivého myšlení ke kognitivním procesům.

140. LINHART, J.: Komplexní výzkum člověka, zlidšřování výroby a techniky v socialismu. /Metodologické přístupy/. Ref.: Rozšířené zasedání Rady stálého semináře při ČSAV. Lanna, 14.-15.4.1987.

Autor objasňuje psychické, společenské a dispoziční předpoklady člověka, které tvoří základ pro rozvoj moderní techniky. Upozorňuje na stávající disproporce.

141. LINHART, J.: The principle of reflection and the model of creative thinking. Ref.: VIII. mezinárodní kongres logiky a filozofie vědy. Moskva 17.-22.8.1987.

Je podána teoretická analýza vztahů mezi principem odrazu, tvořivým subjektem a heuristickým myšlením.

142. LINHART, J.: Psychosociální forma pohybu hmoty a dialektika vývoje aktivity lidí. Ref.: Celouřstavní seminář pořádaný Psychologickým ústavem ČSAV a Filozofickým ústavem ČSAV. Praha, 4.11.1987.

Jde o filozofickometodologickou studii zabývající se vymezením psychosociální formy pohybu hmoty a její úlohy ve vývoji myšlení člověka.

143. LINHART, J.: Theory of social learning and its programs. Ref.: XXI. Interamerický kongres psychologie. Havana, 29.6.-3.7.1987.

Na podkladě analýzy teorie sociálního učení je zdůvodněna konstrukce heuristických programů ve skupinovém řešení problémů.

144. MARTINČOVÁ, M.: K některým sociálním procesům probíhajícím v rodině. Ref.: 13. Psychologické dny, Olomouc 1987.

Vedle analýzy rolí v některých procesech probíhajících v rodině přináší referát informace o vybraných výsledcích sociálně psychologických výzkumů v oblasti rolí v rodině a zabývá se orientací těchto výzkumů.

145. MOULISOVÁ, M.: Některé sociálněpsychologické aspekty aktivizace lidského činitele v pracovních skupinách. Ref.: 13. psychologické dny, Olomouc 1987, 6 s.

Je upozorňováno na významnost sociálního kontextu práce, na kvality a druh pracovních skupin, na druh pracovní činnosti, které mohou ve značné míře ovlivňovat pracovní zaujetí a pracovní-hodnotové zaměření pracovníků.

146. NOVÁČKOVÁ, J.: Efektivnost screeningových postupů při předškolních prohlídkách. Ref.: 13. psychologické dny, Olomouc 1987.

Referát podává výsledky analýzy screeningových postupů v rámci Plzeňského modelu předškolních prohlídek. Ze všech užitých metod byly vyčleněny nejvalidnější prediktory školního prospěchu a to jiné pro chlapce a jiné pro dívky. Bylo také zjištěno, že tyto prediktory jsou validnější pro dlouhodobé výukové problémy nežli pro predikci úspěšnosti v 1. třídě.

147. Ranchsburg, J. - NOVÁČKOVÁ, J. - Bolla, I. K.: Parenting styles in Budapest and Prague. Ref.: 2. European Conference on Developmental Psychology. Řín, 10.-13.9.1986.

Semiprojektivní metoda výchovných rodičovských stylů byla aplikována u českých a maďarských dětí. Referát prezentuje výsledky mezikulturního srovnání. Největší rozdíly byly shledány v identifikaci dětí s výchovnými styly rodičů /české děti styl přebírají

i v extrémních případech, maďarské děti volí spíše umírněnější řešení/.

148. SEDLÁKOVÁ, M.: Funkce latentních významů v interpretacím procesu. Ref.: "Interpretační procesy" /1.-5.6.1987, Praha/.

Sdělení se zabývá funkcí jednotlivých významů v procesu interpretace a mentální reprezentace uměleckého díla. Z řady teorií je preferována kognitivistická teorie významu, která uvažuje rozlišení reprezentační, referenční a asociační roviny významu. Ve vztahu k této koncepci je analyzována funkce významů, zakládajících vrstvy interpretace uměleckého díla.

149. SEDLÁKOVÁ, M.: K definici znaku v obecné psychologii. Ref.: Seminář k sedmdesátinám prof. dr. J. Linharta, Dr Sc. Praha 1987.

V referátu byly analyzovány definice znaku, které jsou nejčastěji používány v obecné psychologii. Zároveň s tím byla věnována pozornost klasifikaci významů.

150. SEDLÁKOVÁ, M.: Nové poznatky z kognitivní psychologie. Ref.: Seminář PÚ JAK. 1987.

Referát postihující rozvoj psychologického poznání v posledních dvaceti letech. Pozornost byla věnována zejména novým poznatkům v oblasti paměti, mentální reprezentace, vztahu myšlení a řeči, modelu dvojího kodování.

151. SEDLÁKOVÁ, M.: Plány interpretace vlastností psychických jevů. Ref.: "Interpretační procesy" 1.-5.6.1987, Praha,

Sdělení ilustruje metajazykovou funkci interpretace při studiu vlastností psychických jevů. Je podán výčet základních plánů interpretace vlastností psychických jevů, které se odvíjejí od významové struktury psychologického jazyka.

152. VELEHRADSKÝ, A.: Formativní působení psychodiagnostických metod v řízení sociálních procesů. Ref.: 13. psychologické dny. Olomouc 1987.

Aktuální úkoly psychologie a její společenská angažovanost. Psychologické problémy rozvoje osobnosti pracovníků. Možnosti užití psychodiagnostických metod jako jednoho z prostředků tohoto rozvoje.

153. VELEHRADSKÝ, A.: Psychologické přístupy k řízení rozvoje osobnosti a zdravotní výchova. Ref.: Celosíťový seminář železničního zdravotnictví. Mariánské lázně 1987.

Zdravotní výchova jako prostředek řízení rozvoje osobnosti. Podstata tohoto sociálního procesu spočívá ve změně psychických vlastností osobnosti. Zvláštní pozornost je nutné věnovat psychické regulaci činnosti.

154. VELEHRADSKÝ, A.: Sociální analýza v psychologii práce. Ref.: 10. setkání psychologů práce ČSR. Souhrny referátů konference, Brno 1987.

Vymezení sociální analýzy v psychologii práce. Sociální analýza jako metodologické a konkrétně metodické východisko uplatnění psychologie práce v hospodářské praxi. Zaměření sociální analýzy v psychologii práce.

155. VELEHRADSKÝ, A.: Subjekt a objekt řízení sociálních procesů. Úvodní referát k panelové diskusi na konferenci. Ref.: 10. setkání psychologů práce, Brno 1987.

Pracovní kolektivy jako subjekt řízení. Psychologické problémy jejich kvalifikační přípravy pro řídicí činnost. Psychologické problémy řízení v přestavbě hospodářského mechanismu.

156. VELEHRADSKÝ, A.: Zaměření výzkumu psychologické problematiky řízení sociálních procesů. Ref.: Celostátní seminář k sociálně psychologickému výzkumu, oddělení sociální psychologie PsÚ ČSAV, březen 1987.

Psychologické problémy zkvalitňování řízení. Jeho zaměření na rozvoj osobnosti pracovníků a jejich aktivizaci. Význam společné činnosti jako zdroje sociálních procesů. Jejich psychologická problematika předmětem sociálně psychologického výzkumu. Profilující obsahové zaměření sociálně psychologického výzkumu na osmou pětiletku.

=====

JMENNÝ REJSTŘÍK

BLAHOŠ, P.: 4, 11, 30, 37, 59, 60, 61, 83, 124

BLAŽEK, V.: 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 38, 87, 125

BOKOROVÁ, V.: 21, 62, 70, 84, 109, 126

HLAVSA, J.: 3, 39, 110, 111, 112, 113, 127, 128, 129, 130

HRUBÝ, J.: 83

HŘÍZKOVÁ, L.: 4, 131

CHALOUPKA, O.: 40, 71, 85, 86, 131, 132

KEBZA, V.: 88, 102

KHOL, J.: 1, 23, 41, 42, 43, 89, 121, 122

KODÝM, M.: 4, 5, 8, 10, 24, 44, 45, 46, 47, 48, 63, 64, 65,
66, 67, 123, 133, 134

KOTÁSKOVÁ, J.: 2, 25, 49, 50, 72, 104, 135

KREJČÍ, P.: 73, 97, 98, 103, 136, 137

KUČERA, M.: 40, 74, 105, 138

KVAPIL, J.: 83

LANGOVÁ, M.: 3, 8, 51, 64, 106

LINHART, J.: 9, 26, 27, 28, 29, 52, 55, 65, 68, 139, 140, 141,
142, 143

MARTINKOVÁ, M.: 31, 75, 109, 144

MOTLOVÁ, D.: 90

MOULISOVÁ, M.: 32, 33, 53, 76, 91, 92, 145

NOVÁČKOVÁ, J.: 6, 34, 77, 114, 146, 147

PETRŽELKA, Z.: 54, 93

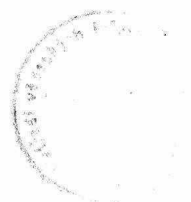
SEDLÁKOVÁ, M.: 68, 69, 78, 94, 95, 100, 101, 115, 116, 117,
148, 149, 150, 151

ŠÍPKOVÁ, E.: 56, 96

ŠPAČEK, M.: 46, 57, 107, 108

ŠVECOVÁ, M.: 22, 96

VELEHRADSKÝ, A.: 7, 35, 36, 47, 58, 79, 80, 81, 82, 98, 118,
119, 120, 152

AP 32

biol. kvartál 1987. 1.

(1988)

**Bulletin Psychologického ústavu ČSAV je publikací
vydávanou pro interní potřebu československých
a vybraných zahraničních psychologických pracovišť.
Jeho úkolem je pohotově informovat o výsledcích
vědecké a výzkumné činnosti ústavu.**